

Tornar sense caça

(ALDC, VII, 1601. *Tornar sense caça*)

La noció ‘un caçador, tornar sense caçar’ ha estat força productiva pel que fa a la creació de fraseologismes, que, en general, resulten opacs en la seva motivació; algunes respostes tenen un simple caràcter descriptiu, sense formar un sintagma travat. Presentarem primerament les que tenen una certa extensió per passar després a les més locals (en general, passant el temps verbal a l’infinitiu): *fer porra* (doc. Pin i Soler, 1888) (var. *fer aporra* 164, 165), completat amb *fer una porra com un cabàs* 137; *anar a Porrera* 65 constitueix probablement un floreig verbal a partir de *porra* (cf. Martí Mestre, 2006) (veg. *anar a Badalona* ‘badar’); *fer diego* (doc. a. 1918) (var. *fer diega* 55); *fer pala* (cf. Martí Mestre, 2006); *dur es frare*, *dur un frare* 76, *fer (es) frare* 75, 82, *venir frare* 77, *dur es canonge* 78, per associació de rang eclesiàstic; *fer maçola* (var. *fer ma[θ]ola* 132, 138, 139); *fer março* (var. *ser março* 1, *março* 6, *fer un maço* 36). Les respostes de caràcter més puntual poden:

a) ser descriptives: *ha pas matat res* 2, *no ha matao res* 94, *ha pas mort res* 8, 9, *no ha mort res* 157, 167, 184, *ha mort el dia* 47, *ha mort el temps* 29; *no agafar res* 48; *no portar res* 56, 99, 107; *no fer res* 97; *trepar pas res* 5; *venir de buit* 35, 78, 81, 171 (var. *anar de buit* 59), *fer calada buida* 73, *tornar buedo* 93, *tornar en el morral buit* 190; *no fer caça* 11, *no caçar res* 92, *tornar sense caça* 86; *no fer cacera* 98, *fer mala cacera* 16, 23, 32, (*ser un*) *mal caçador* 22, 104, 177;

ser mal dia 84; *donar passos en balde* 87; *tornar lleuger* 88; *estar de desgràcia* 104; *fer viatge debades* 158, 166; b) contenir un lexema sovint objecte directe, com passava més amunt, d’interpretació difícil: *menjar-se el sarró* 14; *fer faneca* 33; *fer capot* 72, 111, *ser capot* 34, *recollir un capot* 43, potser relacionades amb el joc de cartes; *fer un blau* 36, *fer blanca* 49; *fer xoixa* 50; *fer pinya* 57, 58; *fer burro* 63; *fer pota* 66; *fer ble* 70, *fer un ble* 71; *fer pola* 74, 75; *fer poda* 107; *fer guinot* 114; *fer capa* 106, *fer caputxo* (“ha feït caputxo”) 108, *tornar caputxo* 100; *fer forra* 42 (var. *fer aforra* 163); *portar ombra* 105, *cuiul* 7;

Altres mots: *fer bord* 83; *anar a mintxar la brena* 87; *anar per venir* 88; *fer mudar de puesto* 185; *caçador de gana* 95, *anar a caçar la gana* 95; *caçador del clot* 95; (*arribar*) *bredulle* 4, 13 (var. *berdulle* 13) ← fr. *bredouille*.

Les isoglosses de major extensió són la de *fer porra*, que ocupa la meitat meridional del Principat i la septentrional del País Valencià; *fer pala*, de la resta del val., i *fer diego*, d’una petita àrea central del Principat. Es mostra un fraseologisme, *fer porra*, compartit pel cat. especialment nord-occ. i bona part del val., i uns trets propis de tres dialectes: *fer diego*, del cat. central; *fer pala*, del val., i *dur es frare*, del mall.

Fer porra és l’únic lexema normatiu des del *DG_I*, 1932.

